

A FŐISKOLAI KÖNYVTÁRVEZETŐK TANÁCSÁNAK MUNKÁJÁRÓL 1982–1983

Négy év telt el azóta, hogy a Főiskolai Könyvtárvezetők Tanácsának munkájáról átfogó ismertetést kaptak a Könyvtári Figyelő olvasói (1980. 4.sz. 391–394.p.). Fontos időszak volt ez a négy év a Tanács életében: kidolgozták és az illetékes szervek elé terjesztették a főiskolai könyvtárak fejlesztésére vonatkozó szakmai irányelveket (tervezete a Könyvtári Figyelő 1982. 4. számában jelent meg, helyettesítve egyúttal a Tanács 1980–1981. évi munkájáról szóló beszámolót). A szakmai irányelvek nem jogszabályérvényűek, figyelembevételük sem a fenntartók, sem a könyvtárak számára nem kötelező, annál fontosabb lenne tényleges alkalmazásuk a néhány területen előrelépést mutató, sok helyen azonban továbbra is alapvető gondokkal küszködő főiskolai könyvtárak fejlesztési terveinek kidolgozása, és ami még fontosabb, a fenntartókkal való elfogadtatása érdekében. Várható, hogy a számszerűen megfogalmazott követelményeket (kívánalmakat?) is tartalmazó irányelveket – az egyetemi könyvtárakéival közös szerkezetben – a Művelődési Minisztérium hivatalos formában is közzéteszi, így az eltérő feltételek között működő főiskolai könyvtárak fejlesztési elképzeléseiket egybehangzó érvekkel tudják majd alátámasztani.

A Főiskolai Könyvtárvezetők Tanácsának tagjai az utóbbi két év során plenáris vagy tagozati üléseken nyolc alkalommal találkoztak. Amint az az üléseken megtárgyalt kérdések felsorolásából is kitűnik, meglehetősen széles szakmai spektrumot fog át a Tanács tevékenysége, mindezek mellett azonban elsősorban a sajátosan főiskolai könyvtári problémák megvitatása, a megoldás együttes keresésének lehetősége fontos számukra. Kevés a lehetőségük arra, hogy feladataik minél jobb ellátása érdekében együttműködjenek más típusú könyvtárakkal. A főiskolai könyvtárak ugyanis – még a két-három könyvtárost foglalkoztató legkisebbek is –, az érvényes jogszabályok alapján hálózati központként működnek, javarészüik gyűjteményének jellege vagy szintje, szolgáltatóképességének korlátozott volta miatt nem vesz részt a szakterületi együttműködési körökben (országos feladatkörű szakkönyvtár mindössze kettő van a főiskolai könyvtárak között), és a koordinációs központok szervező-fejlesztő tevékenysége is csak a mezőgazdasági és műszaki főiskolai könyvtárak két csoportját érinti, ezeket sem teljes számban.

Ami a területi együttműködést illeti, látszólag jobb a helyzet. A főiskolai könyvtárak közül tíz vesz részt a regionális kötelezpéldány-elosztásban, tevékenységük azonban e téren meglehetősen egyenetlen. Vonatkozik ez a megállapítás a területi együttműködés más formáira, illetve szintjeire is.

A főiskolai könyvtárak kiegyensúlyozatlan kapcsolatrendszeréből adódó problémákat tetézi a kellő mértékű szakfelügyelet hiánya is. Az eddigi szakfelügyeleti tevékenység-

get – a Tanács előkészítő munkájának, adatszolgáltatásának igénybevételével, egyes tagjainak állandó vagy esetenkénti megbízásával – ki kell bővíteni, rendszerezőbbé kell tenni. A Tanácsnak erősíteni kell fórum szerepét a főiskolai könyvtárakat érintő könyvtárügyi, s ami még ennél is fontosabb: felsőoktatás-politikai kérdésekben. Emiatt is sajnálatosan jellemző, hogy a felsőoktatás fejlesztési koncepcióját készítők nem tudtak a Főiskolai Könyvtárvezetők Tanácsának létezéséről (alighanem az Egyetemi Könyvtárigazgatók Tanácsáéről sem), vagy, ha igen, annál rosszabb, véleményünket ugyanis nem kérdezték meg, és így az egyre magasabb szinteken jóváhagyott dokumentumban nem kaphatott kellő súlyt a felsőoktatási könyvtárak olyannyira szükséges fejlesztésének kívánalma. Talán mondanom sem kell, hogy egy másik, az egyetemi-főiskolai és közgyűteményi kutatóbázis távlati fejlesztési koncepciójára vonatkozó javaslat sem ismeri fel a könyvtárak szerepét a tudományos kutatás támogatásában.

Nagyon sok tehát a feladatunk, egyaránt nagy szerepe van a Tanácsnak a főiskolai könyvtárak további erősítésében, az ehhez szükséges feltételek megszerzésében és a színvonalas szolgáltatásra képes könyvtárak teljesítményének elismertetésében. Az elmúlt két év tevékenységének rövid áttekintése talán képet ad ezekről az erőfeszítésekről.

1982. június 23–24-én Pécsen a Pollack Mihály Műszaki Főiskolán tartott együttes plenáris ülést az Egyetemi Könyvtárigazgatók és a Főiskolai Könyvtárvezetők Tanácsa. Mint ahogy az már az előző, az Egyetemi Könyvtárigazgatók Tanácsának munkájáról szóló beszámolóból kiderül, *Horváth Tibor* "A dokumentumok feltárásának korszerű módszereiről" és *Wallshausen Gyula* "A felsőoktatási könyvtárakban alkalmazható szakreferenci rendszerről" tartott előadást. Talán a két előadás témája állt távol a főiskolai könyvtárvezetők többségének érdeklődésétől, talán a kialakult vita egyetemi könyvtári jellege volt az oka annak, hogy a közös plenáris ülés kezdeménye egyelőre nem tűnik megismétlendőnek (ugyanakkor el tudom képzelni rokon szakterületeken működő egyetemi és főiskolai könyvtárak találkozásját főként a felsőoktatás közös érdekű kérdéseiben, de egyes könyvtári szakmai ügyekben is. Jó példát mutat erre az Agroinform által vezetett mezőgazdasági és élelmiszerügyi koordinációs kör egyetemi és főiskolai érdekeket is integráló tevékenysége.)

A következő plenáris ülés 1982. december 7-én a Kandó Kálmán Villamosipari Műszaki Főiskolán volt. Néhány főiskolai könyvtár szakfelügyeleti teljes és részvizsgálatának eredményét vitatták meg a résztvevők, majd *Cholnoky Győző*, az MM Könyvtári osztályának főelőadója tartott előadást időszerű könyvtárpolitikai kérdésekről.

1983. május 26-án a Budapesti Tanítóképző Főiskola adott otthont a Tanács ülésének. *Zircz Péter*, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgató-helyettese a központi szolgáltatásokról és főiskolai felhasználásuk lehetőségeiről beszélt, előadását az Agroinform, az OPKM és az OMIKK hasonló jellegű szolgáltatásait ismertető korreferátumok egészítették ki.

Az ülésen *Cholnoky Győző* bejelentette, hogy *Bilincsi Lajos*, a Debreceni Agrártudományi Egyetem Központi Könyvtárának igazgatója, aki a Tanács megalakulása, 1976 óta töltötte be az elnöki tiszteket, más szakmai megbízatása miatt megvált e poszttól. *Cholnoky Győző* a Könyvtári osztály nevében méltatta *Bilincsi Lajos* eredményes munkáját, amelynek nagy része volt abban, hogy a főiskolai könyvtárak nehéz körülményeik között

egyre jelentősebb szerepet tudnak betölteni a hazai könyvtárügyben. A Tanács több tagja meleg szavakkal köszönte meg Bilincsi Lajos elnöki tevékenységét. Ezután került sor az új elnök megválasztására, a megtisztelő feladatot e beszámoló összeállítója kapta. Újjáalakították az azonos vagy hasonló oktatási-tudományos területen működő főiskolák könyvtárainak szorosabb együttműködéséhez keretül szolgáló tagozatokat is. Az egyes tagozatok vezetői a Tanács következő tagjai lettek:

Gazdasági főiskolai tagozat (8 főiskolai könyvtár)

Molnár Sándorné, Külkereskedelmi Főiskola

Mezőgazdasági főiskolai tagozat (9 főiskolai könyvtár)

Szikszai Lászlóné, Kaposvári Mezőgazdasági Főiskola

Műszaki főiskolai tagozat (11 főiskolai könyvtár)

Ottovay László, Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola

Pedagógusképző főiskolai tagozat (20 főiskolai könyvtár)

Tóth Gyuláné, Szombathelyi Tanárképző Főiskola

A Tanács tagjai megállapodtak abban, hogy a plenáris üléseken tárgyalják meg a valamennyi könyvtárat érintő, könyvtárpolitikai érdekű kérdéseket, míg a szűkebb értelemben vett könyvtári szakmai problémák megvitatására a tagozati üléseken kerül sor.

A legidősebb kérdésnek egyöntetűen az új bibliográfiai leírási szabványok bevezetésével járó teendőket, gondokat érezték, ennek megfelelően az év végén megrendezett tagozati ülések mindegyike napirendre tűzte ezt a témát. A vitaindító szerepében az új szabványok bemutatására, a győri műszaki főiskolai könyvtár katalógusépítési tapasztalatainak ismertetésére három tagozati ülésen e sorok írója vállalkozott, míg a pedagógusképző főiskolák tagozati ülésén *Keszeiné Barki Katalin* könyvtáros tartott példákkal illusztrált előadást a szombathelyi főiskolai könyvtár gyakorlatáról.

Ugyancsak visszatérő napirendi pontja volt a tagozati üléseknek a résztvevő könyvtárvezetők ismertetései könyvtárak munkájáról, megoldandó gondjairól. Hasznosnak bizonyultak ezek a bemutatkozások, mint ahogy azok voltak mindenütt a vendéglátó főiskolák vezetőinek nem protokolláris, hanem a problémákról is számot adó, sokszor vitát is kiváltó áttekintései intézményük helyzetéről, fejlesztési terveiről.

A mezőgazdasági főiskolai tagozat könyvtárvezetőit 1983. október 6–7-én a Kaposvári Mezőgazdasági Főiskola látta vendégül. A műszaki főiskolák könyvtárvezetői október 26-án a Bánki Donát Gépipari Műszaki Főiskolán találkoztak, itt *Vajda Eriknek*, az OMIKK főosztályvezető-helyettesének előadása egészítette ki a programot, a OMIKK új szakirodalmi tájékoztatóiról beszélt. A Pénzügyi és Számviteli Főiskola adott otthont november 16-án a gazdasági főiskolai tagozat ülésének. Az év programsorozatát a pedagógusképző főiskolai tagozat ülése zárta, amelyet a szombathelyi Tanárképző Főiskolán rendeztek meg december 8–9-én. *Horváth Margit* főigazgató-helyettesnek a felsőoktatás korszerűsítésének kérdéseivel foglalkozó megnyitó előadása után *Tóth Gyula*, a szombathelyi főiskola Könyvtári Tanszékének vezetője ismertette annak a helyzetelemzésnek az előkészítő munkálatait, amelyet az Országos Könyvtárügyi Tanács felkérésére a pedagógusképző főiskolák könyvtárairól készít. Ugyancsak *Tóth Gyula* volt az előadója "A könyvtárosok főiskolai képzésének helyzete és perspektívái" c. napirendi pontnak. A Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtárban hallgatták meg az ülés résztvevői *Pallósiné Toldi*

Márta igazgatóhelyettes előadását az észak-dunántúli régióban követett együttműködési gyakorlatról, a főiskolai könyvtárak regionális szerepéről. A kétnapos program végén hangzott el *Pálvölgyi* Mihály főiskolai adjunktus diaképekkel illusztrált előadása "Egy évig az USA-ban Gombocz-ösztöndíjasként" címmel.

Az események felsorakoztatása után hadd legyen a beszámoló összeállítója egy mondat erejéig kevésbé tényyszerű, és kérhesse a főiskolai könyvtárvezetőket, könyvtárosokat arra, hogy közös ügyünk érdekében az eddigiekhez hasonló figyelmet szenteljenek a Főiskolai Könyvtárvezetők Tanácsa tevékenységének. Bízom abban, hogy munkánk segítségükkel eredményes lesz.

OTTOVAY László

EGYETEMI KÖNYVTÁRAK AZ ARAB ORSZÁGOKBAN címmel jelent meg Dyab M.M. tanulmánya, melyben sorra veszi az egyes arab országokat, és bemutatja a jelentősebb felsőoktatási intézmények könyvtárait. Megállapítja, hogy a gyűjtemények egyetemenként eltérő nagyságúak és értékűek. Sok tényező befolyásolja a gyűjtemények nagyságát és alakulását – így például az anyaintézmény pénzügyi helyzete, profilja, olvasóinak száma. Néhány könyvtár – különösen az újonnan alapítottak – elegendő anyaggal rendelkeznek, hogy ellássák kis létszámú hallgatóikat és tanáraikat – ha vannak szakképzett könyvtárosok. De itt van a nagy baj. A diplomás könyvtárosok elismerése még mindegyik országban várat magára. De nem is lesznek képesek megfelelő személyzetet vonzani a könyvtárak mindaddig, amíg fizetésük, helyzetük és elismerésük nem egyezik a oktatókéval. Így egyelőre nincs, vagy igen minimális a diplomás munkaerő. Sok könyvtár szenved az állomány hiányosságaitól. Gyűjteményük nem elég nagy ahhoz, hogy használóik igényeit kielégítsék. (Például az Egyesült Arab Emírátsok Egyetemi Könyvtárának 2500 hallgatójára 29 000 kötet jut, de a kairói Egyetemi Könyvtár alig 5000 kötete 100 000 hallgatót és számos oktatót lát el szakirodalommal.) A könyvtárak közötti együttműködés és a könyvtári egyesületek hiánya szintén nagy probléma. Nincs koordináló szervezet, ami egyesíthetné az anyagi forrásokat és integrálná a szolgáltatásokat sem egy országon belül, sem az országok között. DYAB, M. M.: *University libraries in Arab countries*. (International Library Review. 15.vol. 1983. 1.no. 15–19.p.) című cikk alapján TÉGLÁSI Ágnes tömörítése.